

ดร.สิงห์ทอง บิวุต
CPA, บ.ค., บ.ค., บ.ค., บ.ค.

สถาบัน THE BEST CENTER

2145/7 ซ.รามคำแหง 43/1 อ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร.0-2318-6868, 0-2314-1492 โทรสาร 0-2718-6274

www.thebestcenter.com facebook.com/bestcentergroup

คุณภาพทางวิชาการต้องมาที่ 1

คู่มือเตรียมสอบ

นักวิชาการเงินและบัญชี

สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาณูบาลของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปี 65

ประกอบด้วย

- ประวัติความเป็นมาของ สำนักงาน จ.ส.ท
- ความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชีทั่วไป
- พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534
 - ◆ แนวข้อสอบพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยเงินสะสมและเงินสมทบของพนักงานสถานธนาณูบาล พ.ศ.2522 (รวมที่ที่ ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ. 2535)
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการจ่ายค่าอาหารประจำวันทำการของพนักงานสถานธนาณูบาล พ.ศ. 2549
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรพนักงานสถานธนาณูบาล 2550
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของพนักงานสถานธนาณูบาล 2551
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยค่าเช่าบ้านพนักงานสถานธนาณูบาล พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยสวัสดิการหลังพ้นจากการเป็นพนักงานสถานธนาณูบาล พ.ศ. 2554
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงานของพนักงานสถานธนาณูบาล 2559
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม และการจัดงาน พ.ศ. 2559
- ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562
 - ◆ แนวข้อสอบรวม ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท.
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
 - ◆ แนวข้อสอบ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
 - ◆ แนวข้อสอบการเงินและบัญชี ระบบเงินสดย่อย
 - ◆ แนวข้อสอบเกี่ยวกับการทำงบทีสูจนียอดเงินฝากธนาคาร
 - ◆ แนวข้อสอบการเงินและการบัญชี 2 ชุด

สนใจสั่งซื้อ หรือสอบถามเพิ่มเติม โทร.081-496-9907

LINE: @thebestcenter

290.-

คู่มือเตรียมสอบ

นักวิชาการเงินและบัญชี

สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาฮูบาล

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ราคา 290.-

คำนำ

สำหรับชุดคู่มือเตรียมสอบสำหรับตำแหน่งนักวิชาการเงินและบัญชี สำนักงานคณะกรรมการจัดการสถานธนาบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เล่มนี้ ทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการของสถาบันได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบใช้สำหรับเตรียมสอบในการสอบแข่งขันในครั้งนี

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือ เล่มนี้ขึ้นมา ภายในเล่มประกอบด้วยเนื้อหาทุกส่วนที่กำหนดในการสอบ พร้อมเจาะข้อสอบ คำเฉลยอธิบาย มาจัดทำเป็นหนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมทั้งนี้คณะผู้จัดทำขอ น้อมรับข้อบกพร่องใดๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน

ฝ่ายวิชาการ

สถาบัน The Best Center

www.thebestcenter.com

สารบัญ

➤ ประวัติความเป็นมาของ สำนักงาน จ.ส.ท	1
➤ ความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชีทั่วไป	4
➤ พระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534	51
◆ แนวข้อสอบพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534	60
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยเงินสะสมและเงินสมทบของพนักงานสถานธนาอนุบาล พ.ศ.2522 (รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติม ถึง พ.ศ. 2535)	63
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นว่าด้วยการจ่ายค่าอาหารประจำวันทำการของพนักงานสถานธนาอนุบาล พ.ศ. 2549	70
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรพนักงานสถานธนาอนุบาล 2550	76
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของพนักงานสถานธนาอนุบาล 2551	86
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยค่าเช่าบ้านพนักงานสถานธนาอนุบาล พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	98
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยสวัสดิการหลังพ้นจากการเป็นพนักงานสถานธนาอนุบาล พ.ศ. 2554	108
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปปฏิบัติงานของพนักงานสถานธนาอนุบาล 2559	115
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม และการจัดงาน พ.ศ. 2559	136
➤ ระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท. ว่าด้วยการเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2562	152
◆ แนวข้อสอบรวมระเบียบสำนักงาน จ.ส.ท.	155
➤ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560	170
◆ แนวข้อสอบ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560	212
◆ แนวข้อสอบการเงินและบัญชีระบบเงินสดย่อย	222
◆ แนวข้อสอบเกี่ยวกับการทำงบพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคาร	225
◆ แนวข้อสอบการเงินและบัญชี ชุดที่ 1	227
◆ แนวข้อสอบการเงินและบัญชี ชุดที่ 2	279

๑. ประวัติความเป็นมา

กิจการสถานธนาณบาลได้ริเริ่มขึ้นโดย ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อดีตนายกรัฐมนตรี เนื่องจากการไปตรวจราชการในจังหวัดต่างๆ พบว่า ในหลายจังหวัดไม่มีการจัดตั้งสถานธนาณเคราะห์ (ซึ่งดำเนินการโดยกรมประชาสงเคราะห์) หรือโรงรับจำนำของเอกชน เหมือนอย่างในนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และเห็นว่ากิจการดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือคนยากจนขัดสนเงิน ได้บรรเทาความเดือดร้อนหรือแก้ขัดโดยไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากเอกชน โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง และยังมีส่วนช่วยควบคุมการรับซื้อของโจรอีกด้วย

การดำเนินการจัดตั้งสถานธนาณบาล (โรงรับจำนำ) ของเทศบาลและสุขาภิบาล นอกจากจะมีขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว ยังมีที่มาจากมติคณะรัฐมนตรี และมติที่ประชุมของกระทรวงมหาดไทย ที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการจัดตั้งเป็นกรณีพิเศษจากการตั้งโรงรับจำนำทั่วไป กล่าวคือ

๑. คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ให้กระทรวงมหาดไทยรับเรื่องการจัดตั้งสถานธนาณเคราะห์ (โรงรับจำนำ) ในต่างจังหวัดไปดำเนินการเพื่อเป็นการช่วยเหลือคนยากจน จะไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากเอกชนโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงและยังเป็นประโยชน์ในการควบคุมการรับซื้อของโจรอีกประการหนึ่งด้วย และหากกระทรวงมหาดไทยไม่สามารถจัดตั้งขึ้นเองได้ก็ควรพิจารณาให้เอกชนเข้ามาลงทุนหรือเข้าหุ้นด้วย โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดการและดำเนินงาน

๒. ในคราวประชุมกระทรวงมหาดไทยครั้งที่ ๒๐/๒๕๐๓ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๐๓ ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่าเดิมเทศบาลหลายแห่งก็ได้คิดจะดำเนินการจัดตั้งโรงรับจำนำอยู่แล้ว เนื่องจากเทศบาลเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีงบประมาณของตนเอง สามารถที่จะจัดตั้งได้เอง หากมอบหมายให้เทศบาลจัดทำก็จะตรงกับเป้าหมายที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยในขั้นแรกอาจให้เทศบาลดำเนินการจัดตั้งเป็นการทดลองที่จังหวัดเชียงใหม่ นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ และหาดใหญ่ก่อน ส่วนระเบียบและวิธีปฏิบัติคงใช้วิธีการที่สถานธนาณเคราะห์ถือปฏิบัติอยู่ แต่อาจจะพิจารณาแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย และได้มีมติดังต่อไปนี้

๒.๑ ให้เทศบาลดำเนินการจัดตั้งโรงรับจำนำขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ นครสวรรค์ และอุตรดิตถ์ ในปี ๒๕๐๔ โดยใช้เงินทุนซึ่งกู้จากสันนิบาตเทศบาล และได้รับความร่วมมือในทางหลักปฏิบัติจากกรมประชาสงเคราะห์

๒.๒ ให้กรมประชาสงเคราะห์ร่วมมือ แนะนำในทางหลักปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการโรงรับจำนำ เพื่อให้เทศบาลได้ดำเนินการในเรื่องนี้ได้คล่องไปด้วยดี

๒.๓ ให้กรมตำรวจพิจารณาวางระเบียบควบคุมของที่รับจำนำ ตลอดจนบัญชีของหายขึ้นไว้ปัจจุบัน พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖ (แก้ไขเพิ่มเติมใหม่ถึงฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๔๓)

มาตรา ๕๖(๑) บัญญัติให้เทศบาลนคร และมาตรา ๕๓(๘) บัญญัติให้เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องดำเนินการกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

มาตรา ๕๑(๙) บัญญัติว่าเทศบาลตำบลอาจทำกิจการเทศพาณิชย์ในเขตเทศบาล

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานธนาณบาล

๑. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่ประชาชนให้มีโอกาสได้นำเงินไปใช้สอยบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือนำไปลงทุนในกิจการขนาดย่อมได้โดยไม่ต้องไปกู้เงินจากเอกชนซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง

๒. เพื่อเป็นการตรึงอัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมในท้องตลาดไม่ให้สูงจนเกินไป

๓. เพื่อควบคุมการรับซื้อของโจร

๔. เพื่อนำเงินผลกำไรจากการดำเนินงานไปทำนุบำรุงและพัฒนาท้องถิ่นโดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณ

๒. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

มีการปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมและการดำเนินงานสถานธนาณบาลของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๑๖ ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงบทบาทภารกิจตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้ “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๖ ได้เปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ จ.ส.ท. จากอธิบดีกรมการปกครอง เป็นอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงเป็นผลให้สถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการโอนย้ายสังกัดจาก “กรมการปกครอง” เป็น “กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น” โดยมีคณะกรรมการจัดการสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรียกชื่อย่อว่า “จ.ส.ท.” ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๖

ในชั้นทดลองปรากฏผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้น กระทรวงมหาดไทย จึงได้สนับสนุนให้เทศบาลจัดตั้งสถานธนาณบาลเพิ่มขึ้นเรื่อยมา ปัจจุบันมีสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๓๘ แห่ง และได้กำหนดให้วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ของทุกปี เป็นวันที่ระลึกการก่อตั้งสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจุบันสถานธนาณบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบการเขียนตัว ระบบการทะเบียน ระบบการบัญชีทำให้สามารถให้บริการประชาชนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

๔. ข้อมูลทั่วไป

การจัดตั้งโรงรับจำนำต้องดำเนินการภายใต้ พ.ร.บ.โรงรับจำนำ พ.ศ.๒๕๐๕ โดยจะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมโรงรับจำนำ ซึ่งประกอบด้วย

ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็นประธานกรรมการ
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	เป็นกรรมการ
อัยการสูงสุด	เป็นกรรมการ
อธิบดีกรมการปกครอง	เป็นกรรมการ
อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	เป็นกรรมการ
ผู้บัญชาการกองการทะเบียนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	เป็นกรรมการและเลขานุการ

(โอนภารกิจตาม พ.ร.บ.โรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้กับกระทรวงมหาดไทยในส่วนที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบ ตามมติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๗)

โรงรับจำนำที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. โรงรับจำนำ พ.ศ. ๒๕๐๕ จำแนก เป็น

ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๕๘ แห่ง

- โรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยเอกชน กทม. ๒๐๘ แห่ง
- สถานธนาณบาลที่อยู่ในความควบคุมของกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๑ แห่ง
- สถานธนาณบาลที่อยู่ในความควบคุมของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน ๒๙ แห่ง

ในเขตจังหวัดอื่น จำนวน ๔๑๐ แห่ง

- โรงรับจำนำที่ดำเนินการโดยเอกชน กทม. ๑๖๗ แห่ง
- สถานธนาณบาลที่อยู่ในความควบคุมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๓๘ แห่ง
- สถานธนาณบาลที่อยู่ในความควบคุมของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน ๕ แห่ง

โครงสร้างการบริหาร

ประกอบด้วย ๑. คณะกรรมการอำนวยการ หมายถึง คณะกรรมการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการสถานธนาณูปถนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ชื่อย่อ "ส.ธ.ท."

โครงสร้างการบริหาร

ประกอบด้วย ๑. คณะกรรมการจัดการ เรียกว่า คณะกรรมการจัดการสถานธนาณูปถนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ชื่อย่อ "จ.ส.ท."

ความรู้เกี่ยวกับหลักการบัญชีทั่วไป

ชาวลิย ฟงส์ผาดิโรจน์ และคณะ (2527:2) ได้แปลความไว้ดังนี้ “การบัญชี เป็นศิลปะของการจดบันทึกรายการหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการเงินไว้ในรูปของเงินตรา จัดหมวดหมู่รายการเหล่านั้น สรุปผล พร้อมทั้งตีความหมายของผลอันนั้น”

จากความหมายของการบัญชีสามารถวิเคราะห์ลักษณะสำคัญได้ดังนี้

1. การจดบันทึก (Recording) ข้อมูลทางการเงินจะต้องนำมาจดบันทึก โดยใช้หน่วยเงินตราในการจดบันทึกเพราะเป็นหน่วยที่วัดค่าได้
2. การจำแนก (Classifying) ข้อมูลที่จดบันทึกไว้จะนำมาจำแนกเป็นหมวดหมู่หรือประเภทตามลักษณะของรายการ ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย
3. การสรุปผล (Summarizing) เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี กิจการจะสรุปผลในรูปของรายงานทางการเงิน เรียกว่า “งบการเงิน” (Financial Statement) ประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของเจ้าของ และ งบกระแสเงินสด
4. การแปลความหมาย (Interpreting) เป็นการนำรายงานทางการเงินมาสรุปและวิเคราะห์แนวโน้มของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารงานและการตัดสินใจของผู้บริหาร

ธรรมนูญ อัครพาณิชย์, พะยอม สิงห์เสนห์ (2524:1) ได้กล่าวตามพจนานุกรมสำหรับนักบัญชีของ Kohler ไว้ว่า

“การจัดทำบัญชี เป็นการวิเคราะห์ จัดประเภท และบันทึกรายการโดยมีแผน ที่ได้จัดวางไว้เพื่อความเป็นระเบียบในการดำเนินกิจการและสามารถแสดงฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของการประกอบการได้”

➤ หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles)

หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหมายถึง หลักการบัญชีที่ทุกคนยอมรับนำไปปฏิบัติในการทำบัญชี ฝ่ายบริหารมีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำงบการเงินที่ต้องแสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ

➤ งบการเงิน

งบการเงินเป็นการนำเสนอฐานะการเงินและผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการอย่างมีแบบแผน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้ งบการเงินยังแสดงถึงผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลทรัพยากรของกิจการ

งบการเงินต้องแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานทางการเงิน และกระแสเงินสดของกิจการ โดยถูกต้องตามที่ควร การแสดงข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรคือการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ของผลกระทบของ

รายการ เหตุการณ์อื่น ๆ และเงื่อนไขต่าง ๆ ตามคำนิยามและเกณฑ์การรับรู้ รายการสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ที่กำหนดไว้ในแม่บทการบัญชี การนำเสนอ งบการเงินซึ่งได้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมให้เหมาะสมแก่กรณีถือว่างบการเงินนั้นนำเสนอข้อมูล โดยถูกต้องตามที่ควร

งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ต้องเปิดเผยถึงการถือปฏิบัติตาม มาตรฐานดังกล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินอย่างชัดเจน โดยไม่มีเงื่อนไขกิจการจะต้องไม่อธิบายว่า งบการเงินได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินต่าง ๆ ดังกล่าวไม่ได้จัดทำขึ้นตาม ข้อกำหนดทั้งหมดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

➤ ผู้ใช้งบการเงินและความต้องการข้อมูล

ผู้ใช้งบการเงินประกอบด้วยผู้ลงทุน (ทั้งผู้ลงทุนในปัจจุบันและผู้ที่จะตัดสินใจลงทุนในอนาคต) ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้าและเจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาล หน่วยงานราชการ และสาธารณชนผู้ใช้งบการเงิน เหล่านี้ใช้งบการเงินเพื่อตอบสนองความต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

1. ผู้ลงทุนซึ่งเป็นเจ้าของเงินทุนรวมทั้งที่ปรึกษาของผู้ลงทุน ต้องการทราบถึงความเสี่ยงและ ผลตอบแทนจากการลงทุน ผู้ลงทุนต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจซื้อขาย หรือถือเงินลงทุน นั้นต่อไป นอกจากข้อมูลดังกล่าว ผู้ลงทุนที่เป็นผู้ถือหุ้นยังต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการประเมิน ความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินปันผลด้วย

2. ลูกจ้าง รวมทั้งกลุ่มตัวแทนต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคง และความสามารถในการทำ กำไรของนายจ้าง นอกจากนี้ยังต้องการข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถประเมินความสามารถของกิจการในการ จ่ายค่าตอบแทน บำเหน็จ บำนาญ และ โอกาสในการจ้างงาน

3. ผู้ให้กู้ต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาว่าเงินให้กู้ยืม และดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนด

4. ผู้ขายสินค้า และเจ้าหนี้อื่นต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจว่าหนี้สินจะได้รับชำระ เมื่อครบกำหนด เจ้าหนี้การค้าอาจให้ความสนใจข้อมูลของกิจการในระยะเวลาที่สั้นกว่าผู้ให้กู้ นอกจากว่า การดำเนินงานของเจ้าหนี้ที่ขึ้นอยู่กับดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการซึ่งเป็นลูกค้ารายใหญ่

5. ลูกค้าต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความต่อเนื่องของการดำเนินงานของกิจการ โดยเฉพาะกรณี ที่มีความสัมพันธ์อันยาวนาน หรือต้องพึ่งพากิจการนั้น

6. รัฐบาล และหน่วยงานราชการต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการในการจัดสรร ทรัพยากร และกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ หน่วยงานเหล่านี้ต้องการข้อมูลเพื่อการกำกับดูแลกิจกรรม การ พิจารณากำหนดนโยบายทางภาษีและเพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณรายได้ประชาชาติ และจัดทำสถิติในด้าน ต่าง ๆ

➤ ข้อสมมติของงบการเงิน

1. เกณฑ์คงค้าง

งบการเงินจัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์คงค้างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวมาแล้ว ภายใต้เกณฑ์คงค้าง รายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีจะรับรู้เมื่อเกิดขึ้นมิใช่เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด โดยรายการต่างๆ จะบันทึก และแสดงในงบการเงินตามงวดที่เกี่ยวข้อง งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างนอกจากจะให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้งบการเงินเกี่ยวกับรายการค้าในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการรับและจ่ายเงินสดแล้ว ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาระผูกพันที่กิจการต้องจ่ายเป็นเงินสดในอนาคต และข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะได้รับเป็นเงินสดในอนาคตด้วย ดังนั้น งบการเงินจึงสามารถให้ข้อมูลรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีในอดีตซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

2. การดำเนินงานต่อเนื่อง

โดยทั่วไป งบการเงินจัดทำขึ้นตามข้อสมมติที่ว่ากิจการจะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต ดังนั้น จึงสมมติว่ากิจการไม่มีเจตนาหรือมีความจำเป็นที่จะเลิกกิจการ หรือลดขนาดของการดำเนินงานอย่างมีสาระสำคัญ หากกิจการมีเจตนาหรือความจำเป็นดังกล่าว งบการเงิน ต้องจัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์อื่น และต้องเปิดเผยเกณฑ์นั้นในงบการเงิน

➤ ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

ลักษณะเชิงคุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ลักษณะเชิงคุณภาพหลักของงบการเงินมีสี่ประการ ได้แก่ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้

1. ความเข้าใจได้

ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลดังกล่าว ซึ่งมีข้อสมมติว่าผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจ และการบัญชี รวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ข้อมูลแม้ว่าจะมีความซับซ้อนแต่ถ้าเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจต้อง ไม่ละเว้นที่จะแสดงในงบการเงินเพียงเหตุผลที่ว่าข้อมูลดังกล่าวยากเกินกว่าที่ผู้ใช้งบการเงินบางส่วนจะเข้าใจได้

2. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ได้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้

ความมีสาระสำคัญ

ข้อมูลจะถือว่ามีสาระสำคัญหากการไม่แสดงข้อมูล หรือการแสดงผลผิดพลาดมีผลกระทบต่อ

การตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้การเงิน ความมีสาระสำคัญขึ้นอยู่กับขนาดของรายการหรือขนาดของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์เฉพาะซึ่งต้องพิจารณาเป็นแต่ละกรณี ดังนั้น ความมีสาระสำคัญจึงถือเป็นข้อพิจารณามากกว่าจะเป็นลักษณะเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลต้องมีหากข้อมูลนั้นจะถือว่า มีประโยชน์

3. ความเชื่อถือได้

ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต้องเชื่อถือได้ ข้อมูลจะมีคุณสมบัติของความเชื่อถือได้หากปราศจากความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญและความลำเอียง ซึ่งทำให้ผู้ใช้การเงินข้อมูลสามารถเชื่อถือได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูลที่ต้องการให้แสดง หรือสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าแสดงได้

3.1 การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม

ข้อมูลจะมีความเชื่อถือได้เมื่อรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีได้ถูกแสดงไว้อย่างเที่ยงธรรมตามที่ต้องการให้แสดงหรือ สามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าแสดงได้ ตัวอย่างเช่น งบดุลต้องเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีซึ่งก่อให้เกิดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของของกิจการเฉพาะส่วนที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ ณ วันที่เสนอรายงาน เป็นต้น

3.2 เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ

เพื่อให้ข้อมูลเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี ข้อมูลดังกล่าวต้องบันทึกและแสดงตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจมิใช่ตามรูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เนื้อหาของรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีอาจไม่ตรงกับรูปแบบทางกฎหมายหรือรูปแบบที่สร้างขึ้น ตัวอย่างเช่น กิจการอาจโอนสินทรัพย์ให้กับบุคคลอื่น โดยมีเอกสารยืนยันว่าได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายไปให้กับบุคคลนั้นแล้ว แต่มีข้อตกลงให้กิจการยังคงได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากสินทรัพย์นั้นต่อไป ในกรณีดังกล่าวการที่กิจการรายงานว่าได้ขายสินทรัพย์จึงไม่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการที่เกิดขึ้น (แม้ว่าในความเป็นจริงมีรายการดังกล่าวเกิดขึ้น)

3.3 ความเป็นกลาง

ข้อมูลที่แสดงอยู่ในงบการเงินมีความน่าเชื่อถือเมื่อมีความเป็นกลางหรือปราศจากความลำเอียง งบการเงินจะขาดความเป็นกลางหากการเลือกข้อมูลหรือการแสดงข้อมูลในงบการเงินนั้นมีผลทำให้ผู้ใช้การเงินตัดสินใจหรือใช้ดุลยพินิจเพื่อให้ได้ผลตามเจตนาของกิจการ

3.4 ความระมัดระวัง

โดยทั่วไป ผู้จัดทำงบการเงินต้องประสบกับความไม่แน่นอนอันหลีกเลี่ยงไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ความสามารถในการเก็บหนี้ การประมาณอายุการให้ประโยชน์ของโรงงาน และอุปกรณ์ และจำนวนการเรียกร้องค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามสัญญารับประกัน กิจการต้องแสดงความไม่แน่นอนดังกล่าว โดยการเปิดเผยถึงลักษณะ และผลกระทบ โดยการใช้หลักความระมัดระวังในการจัดทำงบการเงิน หลักความระมัดระวังนี้คือการใช้ดุลยพินิจที่จำเป็นในการประมาณการภายใต้ความ

ไม่แน่นอนเพื่อมิให้สินทรัพย์ หรือรายได้แสดงจำนวนสูงเกินไปและหนี้สิน หรือค่าใช้จ่ายแสดงจำนวนต่ำเกินไป อย่างไรก็ตาม การใช้หลักความระมัดระวังมิได้อนุญาตให้กิจการตั้งสำรองลับหรือตั้งค่าเผื่อไว้สูงเกินไปโดยเจตนาแสดงสินทรัพย์ หรือรายได้ให้ต่ำเกินไปหรือแสดงหนี้สิน หรือค่าใช้จ่ายให้สูงเกินไปเนื่องจากจะทำให้งบการเงินขาดความเป็นกลางซึ่งมีผลต่อการความน่าเชื่อถือ

3.5 ความครบถ้วน

ข้อมูลในงบการเงินที่เชื่อถือได้ต้องครบถ้วน โดยคำนึงถึงความมีสาระสำคัญของข้อมูล และต้นทุนในการจัดทำรายการ การละเว้นไม่แสดงบางรายการในงบการเงินจะทำให้ข้อมูลผิดพลาดหรือทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิด ข้อมูลดังกล่าวจะขาดความน่าเชื่อถือ และมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจน้อยลง

4. การเปรียบเทียบกันได้

ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินของกิจการในรอบระยะเวลาต่างกันเพื่อคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการนั้น นอกจากนี้ผู้ใช้งบการเงินยังต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างกิจการเพื่อประเมินฐานะการเงินผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ดังนั้น การวัดมูลค่าและการแสดงผลกระทบทางการเงินของรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจึงจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติภายในกิจการเดียวกันแต่ต่างรอบระยะเวลา หรือเป็นการปฏิบัติของกิจการแต่ละกิจการก็ตาม

➤ **ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเชื่อถือได้**

1. ความทันต่อเวลา

การรายงานข้อมูลล่าช้าอาจทำให้ข้อมูลสูญเสียความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามฝ่ายบริหารต้องพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์ที่จะได้รับจากการรายงานที่ความทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของรายงานนั้น กิจการอาจจำเป็นต้องเสนอรายงานให้ทันต่อเวลาก่อนที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีในทุกลักษณะซึ่งมีผลให้ความเชื่อถือได้ของข้อมูลลดลง ในทางกลับกัน หากกิจการจะรอนกระทั่งทราบข้อมูลในทุกลักษณะก็จะเสนอรายงานรายงานนั้นอาจมีความเชื่อถือได้สูงแต่ไม่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจในช่วงเวลานั้นในการหาความสมดุลระหว่างความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเชื่อถือได้ของข้อมูล กิจการจึงต้องพิจารณาถึงความต้องการของผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก

2. ความสมดุลระหว่างประโยชน์กับต้นทุน

ความสมดุลระหว่างประโยชน์กับต้นทุนถือเป็นข้อจำกัดที่ครอบคลุมทั่วไปในงบการเงินมากกว่าจะถือเป็นลักษณะเชิงคุณภาพ โดยทั่วไป ประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลต้องมากกว่าต้นทุนในการจัดหาข้อมูลนั้น การประเมินประโยชน์และต้นทุนจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจเป็นหลัก โดยเฉพาะเมื่อผู้ที่ได้รับประโยชน์จากข้อมูลไม่ต้องรับผิดชอบต่อต้นทุนในการจัดหาข้อมูลนั้น ข้อมูลอาจให้ประโยชน์แก่บุคคลอื่นนอกเหนือจากผู้ที่กิจการนำเสนอข้อมูลให้ ตัวอย่างเช่น การให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ผู้ให้กู้ อาจทำให้ต้นทุนการกู้ยืมของกิจการลดลง ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะกำหนดสูตรสำเร็จในการหาความสมดุลระหว่างประโยชน์กับต้นทุน

เพื่อนำมาปฏิบัติในแต่ละกรณี อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีตระหนักถึงข้อจำกัดนี้ รวมทั้งผู้จัดทำและผู้ใช้งบการเงินต้องตระหนักถึงข้อจำกัดนี้ด้วยเช่นกัน

3. ความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ

ในทางปฏิบัติการสร้างสมดุลระหว่างลักษณะเชิงคุณภาพต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งจำเป็นวัตถุประสงค์หลักคือการหาความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพต่าง ๆ เพื่อให้งบการเงินบรรลุวัตถุประสงค์ แต่ความสำคัญของลักษณะเชิงคุณภาพจะแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี จึงจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพในการตัดสินใจเลือกความสมดุลดังกล่าว

➤ องค์ประกอบของงบการเงิน

งบการเงินแสดงถึงผลกระทบทางการเงินโดยการจัดประเภทของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีตามลักษณะเชิงเศรษฐกิจ ประเภทของรายการดังกล่าวเรียกว่าองค์ประกอบของงบการเงิน องค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดฐานะการเงินในงบดุล ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน และ ส่วนของเจ้าของ องค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย โดยทั่วไปงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินสะท้อนถึงองค์ประกอบใน งบกำไรขาดทุนและการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในงบดุล ดังนั้นแม้บทการบัญชีจึงมิได้ระบุองค์ประกอบของงบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินไว้เป็นการเฉพาะ

องค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงอยู่ในงบดุลและงบกำไรขาดทุนต้องจัดประเภทย่อย ตัวอย่างเช่น สินทรัพย์และหนี้สินต้องจัดประเภทย่อยตามลักษณะหรือหน้าที่ทางธุรกิจของกิจการเพื่อแสดงข้อมูลในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

➤ ฐานะการเงิน

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดฐานะการเงินคือ สินทรัพย์ หนี้สิน และ ส่วนของเจ้าของ คำนิยามขององค์ประกอบต่าง ๆ กำหนดไว้ดังนี้

สินทรัพย์ (Assets) หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต

หนี้สิน (Liability) หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ซึ่งเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต โดยการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ

ส่วนของเจ้าของ (Owner's Equity) หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว

➤ สินทรัพย์ (Assets)

สินทรัพย์ (Assets) หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการอันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้น ในอนาคต หรือ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets) หมายถึงสินทรัพย์ต่าง ๆ หรือสิ่งของที่มีมูลค่าเป็นเงิน ที่กิจการสามารถเปลี่ยนมือเป็นเงินสดได้เร็ว หรือใช้หมดไปภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือ หนึ่งงวดการบัญชี (หนึ่งงวดการบัญชีโดยปกติหมายถึง 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม หรือ 12 เดือน)

1.1 เงินสดและเงินฝากสถาบันการเงิน (Cash and deposits at financial institutions) เงินสด หมายถึง เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารทุกประเภท แต่ไม่รวมเงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนด เช่น

1.1.1 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนมีอยู่ รวมทั้งเงินสดย่อย
ธนาคาร

ตัวแลกเงินไปรษณีย์

1.1.2 เงินฝากธนาคารกระแสรายวันและออมทรัพย์ ทั้งนี้ ไม่รวมเงินฝากธนาคารประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (เงินฝากประจำ) รวมทั้งบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารและสถาบันการเงิน ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.2 และ 2.1 แล้ว

1.1.3 เช็คที่ถึงกำหนดชำระแต่ยังมีได้นำฝาก เช็คเดินทาง ดราฟต์ของธนาคาร

1.2 เงินลงทุนชั่วคราว (Current investments) หมายถึง เงินลงทุนชั่วคราวตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีเงินลงทุนดังกล่าวให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุนและค่าเผื่อการด้อยค่าเงินลงทุน

1.3 ลูกหนี้การค้า - สุทธิ (Trade account receivables, net) หมายถึง เงินที่ลูกค้าค้างชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนได้ขายไปตามปกติและลูกหนี้ตามตัวเงินรับอันเกิดจากค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้รวมถึงลูกหนี้และตัวเงินรับการค้าที่เป็นกรรมการ พนักงาน ลูกจ้างและกิจการที่เกี่ยวข้องกันด้วยลูกหนี้การค้าดังกล่าว ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

1.4 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Short-term loans to related parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งลูกหนี้ในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน นอกจากลูกหนี้ที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.3 ทั้งนี้ ความหมายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี

1.5 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่น (Other short-term loans) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่นที่ไม่สามารถจัดเข้าลำดับที่ 1.4 ได้

1.6 สินค้าคงเหลือ (Inventories) หมายถึง สินค้าสำเร็จรูป งานหรือสินค้าระหว่างทำ วัตถุดิบและวัสดุที่ใช้ในการผลิตเพื่อขายหรือให้บริการตามปกติของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

1.7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (Other current assets) หมายถึง ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า รายได้ค้างรับ และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ถึง 1.6

2. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (Non-current assets) หมายถึงสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่ยึดติดอยู่กับที่กิจการไม่สามารถเปลี่ยนมือเป็นเงินสดได้เร็ว และมีอายุการใช้งานมากกว่า 1 ปีขึ้นไป เป็นสินทรัพย์ที่กิจการมีไว้เพื่อใช้งานหรือเพื่อก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่

2.1 เงินลงทุนระยะยาว (Long-term investments) หมายถึง เงินลงทุนระยะยาวตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีเงินลงทุนดังกล่าว ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อการปรับมูลค่าหรือค่าเผื่อการด้อยค่าของเงินลงทุน

2.2 เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Long-term loans to related parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามคำนิยามในข้อ 1.4 ซึ่งไม่จัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน

2.3 เงินให้กู้ยืมระยะยาวอื่น (Other long-term investments) หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่นหรือกิจการอื่นที่มีบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.2

2.4 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ (Property, plant and equipment, net) หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตนที่กิจการมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิต เพื่อใช้ในการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ เพื่อให้เช่าหรือเพื่อใช้ในการบริหารงาน โดยกิจการคาดว่าจะใช้ประโยชน์มากกว่าหนึ่งรอบปีบัญชี สินทรัพย์ดังกล่าวให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเสื่อมราคาสะสม และค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์

2.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่างซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตแก่กิจการ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร สัมปทาน หรือค่าความนิยม

➤ หนี้สิน

หนี้สิน (Liabilities) หมายถึงภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการกับบุคคลภายนอก อันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการต้องสูญเสียทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจในอนาคต หรือภาระผูกพันของกิจการอันเกิดจากรายการกู้ยืมเงิน หรือจากการอื่นซึ่งจะต้องชำระคืนในอนาคตด้วยทรัพย์สินหรือบริการแก่กิจการอื่น หรือ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) หมายถึงหนี้สินที่มีระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้สินไม่เกิน 1 ปี หรือภายในระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติ

1.1 เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน (Bank overdrafts and short-term loans from financial institutions) หมายถึง เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมระยะสั้นจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น รวมทั้งการขายหรือขายช่วงลดตัวเงินกับสถาบันการเงิน ซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน

1.2 เจ้าหนี้การค้า (Trade account payables) หมายถึง เงินที่ค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนค้างชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ซื้อมาเพื่อขายหรือเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการตามปกติ และตัวเงินจ่ายที่ค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนออกให้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้รวมถึงเจ้าหนี้และตัวเงินจ่ายการค้าที่เป็นกรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง และกิจการที่เกี่ยวข้องกันด้วย

1.3 เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี (Current portion of long-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่จะถึงกำหนดชำระคืนในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป

1.4 เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Short-term loans from related parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นและเงินทรองจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน นอกจากหนี้สินที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.2

1.5 เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่น (Other short-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่นนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.3 ถึง 1.4

1.6 หนี้สินหมุนเวียนอื่น (Other current liabilities) หมายถึง ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า และหนี้สินหมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ถึง 1.5

2. หนี้สินไม่หมุนเวียน (Non-current liabilities) หมายถึง หนี้สินที่มีระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้คืนบุคคลภายนอก มากกว่า หรือเกินกว่า 1 ปีขึ้นไป ได้แก่

2.1 เงินกู้ยืมระยะยาวจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (Long-term loans from related parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่ห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนกู้ยืมจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใด ซึ่งจัดเป็นหนี้สินไม่หมุนเวียน

2.2 เงินกู้ยืมระยะยาวอื่น (Other long-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมจากบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่น รวมทั้งจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ถึงกำหนดชำระคืนเกินกว่าหนึ่งปีนับจากวันที่ในงบการเงิน ทั้งนี้ไม่รวมหนี้สินที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1

2.3 ประมวลการหนี้สิน (Provisions) หมายถึง หนี้สินที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลาหรือจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระซึ่งห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนสามารถประมาณมูลค่าหนี้สินนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ และเป็นภาระผูกพันในปัจจุบันซึ่งมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะทำให้ห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนเพื่อจ่ายชำระภาระผูกพันดังกล่าว

2.4 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (Other non-current liabilities) หมายถึง หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่นนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1 ถึง 2.3

➤ ส่วนของเจ้าของ

ส่วนของเจ้าของ (Owner's Equity) หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินออกแล้ว หรืออาจเรียกว่า “สินทรัพย์สุทธิ” การแสดงรายการเกี่ยวกับส่วนของเจ้าของในงบดุลแบ่งตามรูปแบบของธุรกิจ

-ถ้าเป็นกิจการเจ้าของคนเดียว ประกอบด้วย ทุน กำไรสุทธิ(ขาดทุนสุทธิ) ถอนใช้ส่วนตัว

-ถ้าเป็นกิจการห้างหุ้นส่วน ประกอบด้วย ทุน กระแสทุน ถอนใช้ส่วนตัว กำไรสะสม

ถ้าเป็นกิจการบริษัท ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ส่วนเกินมูลค่าหุ้น(หรือส่วนต่ำกว่ามูลค่าหุ้น กำไรสะสม-จัดสรรและกำไรสะสมที่ยังไม่ได้จัดสรร

ตัวอย่างงบแสดงฐานะการเงิน

ร้านอารยาบริการ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559

<u>สินทรัพย์</u>		<u>หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น</u>		
<u>สินทรัพย์หมุนเวียน</u>			<u>หนี้สินหมุนเวียน</u>	
เงินสด	40,000		เจ้าหนี้การค้า	70,000
เงินฝากธนาคาร	27,000		ตั๋วเงินจ่าย	50,000
ลูกหนี้	18,000		รวมหนี้สินหมุนเวียน	120,000
วัสดุสำนักงาน	3,500		<u>หนี้สินไม่หมุนเวียน</u>	
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		88,500	เงินกู้ยืม (5 ปี)	300,000
<u>สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน</u>			รวมหนี้สินทั้งสิ้น	420,000
ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์			<u>ส่วนของผู้ถือหุ้น</u>	
ที่ดิน	500,000		ทุน - อารยา	400,000
อาคาร	300,000		บวก กำไรสุทธิ	120,000
อุปกรณ์	22,500			520,000
เครื่องตกแต่ง	10,000		หัก ถอนใช้ส่วนตัว	10,000
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		832,500	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	501,000
รวมสินทรัพย์ทั้งสิ้น		921,000	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	921,000

▶ ผลการดำเนินงาน

กำไรเป็นเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้วัดผลการดำเนินงานหรือมักใช้เป็นฐานสำหรับการวัดผลอื่น เช่น ผลตอบแทนจากการลงทุน หรือกำไรต่อหุ้น องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดกำไรคือรายได้และค่าใช้จ่าย การรับรู้และการวัดมูลค่าของรายได้และค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับแนวคิดเรื่องทุนและการรักษาระดับทุนที่กิจการใช้ในการจัดหางบการเงิน

องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงาน ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย คำนิยามขององค์กรประกอบดังกล่าวกำหนดไว้ดังนี้

รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสเข้าหรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

ค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสออกหรือการลดค่าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการแบ่งปันให้กับผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ

➤งบกำไรขาดทุน แสดงแบบขั้นเดียว

งบกำไรขาดทุน (Income Statement) งบที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงผลการดำเนินงานของกิจการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งว่า กิจการมีผลกำไรหรือขาดทุนเป็นจำนวนเงินเท่าใด ประกอบด้วย

1. รายได้ (Revenues)

1.1 รายได้จากการขายและหรือการให้บริการ (Revenues from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิ หรือบริการ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงิน หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิหลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภท เช่น รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากการให้บริการ

1.2 รายได้อื่น (Other incomes) หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น ในกรณีที่มิใช่ค่าใช้จ่ายในการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ กรณีที่ยอดสุทธิเป็นผลขาดทุนให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.3

2. ค่าใช้จ่าย (Expenses)

2.1 ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ (Costs of the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า สิทธิ หรือบริการที่ขาย รวมถึงราคาซื้อ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไปเพื่อให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย โดยแยกแสดงเป็นต้นทุนตามประเภทของธุรกิจหลักของกิจการตามที่ได้แสดงไว้ในรายการที่ 1 เช่น ต้นทุนของสินค้าที่ขาย ต้นทุนของการให้บริการ

2.2 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Selling and administrative expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานอันเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.3 และ 4

2.3 ค่าใช้จ่ายอื่น (Other expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1 ถึง 2.2 ทั้งนี้ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ที่ดินอาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงาน ในกรณีที่มิใช่รายได้จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

3. กำไร (ขาดทุน)

กำไรขาดทุนเกิดจากการนำเอารายได้ของกิจการมาหักออกจากค่าใช้จ่ายของกิจการในงวดบัญชีนั้น ๆ ผลต่างที่ได้

ถ้ารายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย เรียกว่า กำไรสุทธิ

ถ้ารายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย เรียกว่า ขาดทุนสุทธิ

กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (Profit (loss) before interest and income tax expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและก่อนภาษีเงินได้ หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

4. ดอกเบี้ยจ่าย (Interest expenses) หมายถึง ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน

5. ภาษีเงินได้ (Income tax expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

6. กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (Profit (loss) from ordinary activities) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน รวมทั้งกิจกรรมอื่นซึ่ง

7. รายการพิเศษ-สุทธิ (Extraordinary items, net) หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น ค่าเสียหายที่เกิดจากไฟไหม้ น้ำท่วม หรือภัยธรรมชาติอย่างอื่น รายการพิเศษนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่รายการพิเศษเป็นผลขาดทุน ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

8. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net profit (loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุนหลังจากหักหรือรวมรายการพิเศษแล้ว หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

9. กำไรต่อหุ้น (Earnings per share) วิธีการคำนวณให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วยเรื่องกำไรต่อหุ้น หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ โดยแสดงแยกเป็น

9.1 กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (Profit (loss) from ordinary activities)

9.2 รายการพิเศษ-สุทธิ (Extraordinary items, net)

➤งบกำไรขาดทุนมี 2 รูปแบบ

1.แบบบัญชี เรียกว่า บัญชีกำไรขาดทุน

2.แบบรายงาน เรียกว่า งบกำไรขาดทุน

ตัวอย่าง

งบกำไรขาดทุนแสดงแบบขั้นเดียว แบบรายงาน ธุรกิจเจ้าของคนเดียวประเภทธุรกิจการให้บริการ

ร้านอารยาบริการ
งบกำไรขาดทุน
สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2559

รายได้:-

รายได้ค่าบริการ 250,000

ค่าใช้จ่าย:-

เงินเดือนพนักงาน	70,000	
ค่าเบี้ยประกันภัย	20,000	
ค่าสาธารณูปโภค	29,000	
ค่าพาหนะ	9,000	
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>2,000</u>	<u>130,000</u>

กำไรสุทธิ

120,000**ตัวอย่าง**

งบกำไรขาดทุน แสดงแบบขั้นเดียว แบบบัญชี ธุรกิจเจ้าของคนเดียว ประเภทการให้บริการ

ร้านอารยาบริการ
งบกำไรขาดทุน
สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นวันที่ 31 ธันวาคม 2559

ค่าใช้จ่าย		รายได้	
เงินเดือนพนักงาน	70,000	รายได้ค่าบริการ	250,000
ค่าเบี้ยประกันภัย	20,000		
ค่าสาธารณูปโภค	29,000		
ค่าพาหนะ	9,000		
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	2,000		
กำไรขาดทุน	<u>120,000</u>		<u> </u>
	<u>250,000</u>		<u>250,000</u>

➤ งบกำไรขาดทุน แสดงแบบหลายขั้นหรืองบกำไรขาดทุน

1. รายได้จากการขายและหรือการให้บริการ (Revenues from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิ หรือบริการ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของบริษัทเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงิน หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดง

เป็นยอดสุทธิหลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภท เช่น รายได้จาก การขายสินค้า รายได้จาก การให้บริการ

2. ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ (Costs of the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า สิทธิ หรือบริการที่ขาย รวมถึงราคาซื้อ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ ที่จ่ายไปเพื่อให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย โดยแยกแสดงเป็นต้นทุนตามประเภทของธุรกิจหลัก ของกิจการตามที่ได้แสดงไว้ในรายการที่ 1 เช่น ต้นทุนของสินค้าที่ขาย ต้นทุนของการให้บริการ

3. กำไรขั้นต้น (Gross profit) หมายถึง ส่วนของรายได้จากการขายสินค้าและหรือบริการสุทธิที่ สูงกว่าต้นทุนขายและหรือต้นทุนของการให้บริการ

4. ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Selling and administrative expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานอันเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่รวม ค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 7 และ 11

5. กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการ (Profit (loss) from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการซึ่งไม่รวมรายได้อื่น และ

ค่าใช้จ่ายอื่นที่กำหนดให้แสดงในรายการที่ 6 และ 7

6. รายได้อื่น (Other incomes) หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ ในรายการที่ 1 ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น ในกรณีที่มิมีค่าใช้จ่ายในการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อ แสดงยอดสุทธิ

7. ค่าใช้จ่ายอื่น (Other expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดง ไว้ในรายการที่ 2 และ 4 ทั้งนี้ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงิน ลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงาน ในกรณีที่มิมีรายได้ จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

8. กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน (Profit (loss) from operations) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการที่รวมรายได้อื่นและหักค่าใช้จ่ายอื่น

9. ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย (Share of profits (losses) from investments for using the equity method) หมายถึง ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) จากเงินลงทุนซึ่งบันทึก โดยวิธีส่วนได้เสียตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี

10. กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (Profit (loss) before interest and income tax expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและก่อนภาษีเงิน ได้หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

11. ดอกเบี้ยจ่าย (Interest expenses) หมายถึง ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน
12. ภาษีเงินได้ (Income tax expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร
13. กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (Profit (loss) from ordinary activities) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจของบริษัท หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของบริษัท รวมทั้งกิจกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินงานดังกล่าว มีลักษณะเหมือนกับธุรกิจเจ้าของคนเดียว
14. รายการพิเศษ-สุทธิ (Extraordinary items, net) หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น ค่าเสียหายที่เกิดจากไฟไหม้ น้ำท่วม หรือภัยธรรมชาติ เป็นต้น รายการพิเศษนี้ ให้แสดงเป็นยอดสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องในกรณีที่รายการพิเศษเป็นผลขาดทุน ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ
15. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net profit (loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุนหลังจากหักหรือรวมรายการพิเศษแล้วหากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ
16. กำไรต่อหุ้น (Earnings per share) วิธีการคำนวณให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีว่าด้วยเรื่องกำไรต่อหุ้น หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ โดยแสดงแยกเป็น
- 16.1 กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (Profit (loss) from ordinary activities)
 - 16.2 รายการพิเศษ-สุทธิ (Extraordinary items, net)
 - 16.3 กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (Net profit (loss))

ตัวอย่าง

งบกำไรขาดทุนแสดงหลายขั้นตอน แบบรายงาน ประเภทกิจการซื้อมาขายไป

บริษัท รุ่งฟ้า จำกัด

งบกำไรขาดทุน

สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2559

ขาย		270,000	
หักรับคืน	17,000		
ส่วนลดจ่าย	<u>3,000</u>	<u>20,000</u>	
ขายสุทธิ			250,000
ต้นทุนขาย:-			
สินค้าคงเหลือต้นปี		20,000	

ชื่อ	130,500			
ค่าขนส่งเข้า	<u>1,500</u>			
	132,000			
หัก สังกั้น	4,000			
ส่วนลดรับ	<u>2,000</u>	<u>6,000</u>	<u>126,000</u>	
			146,000	
หัก สิ้นค้าคงเหลือปลายปี			<u>15,300</u>	<u>130,700</u>
กำไรขั้นต้น				<u>119,300</u>
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร				
เงินเดือนพนักงาน			45,000	
ค่าเบี้ยประกัน			12,000	
ค่าสาธารณูปโภค			5,300	
ค่าเสื่อมราคา-เครื่องจักร			8,000	
ค่าเช่าอาคาร			<u>35,000</u>	<u>105,300</u>
กำไรสุทธิ				<u>14,000</u>

➤ การรับรู้รายการขององค์ประกอบของงบการเงิน

การรับรู้รายการ หมายถึง การรวมรายการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบดุลหรืองบกำไรขาดทุนหากรายการนั้นเป็นไปตามคำนิยามขององค์ประกอบและเข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ

การรับรู้คือ การแสดงรายการในงบดุลหรืองบกำไรขาดทุนด้วยข้อความและจำนวนเงิน พร้อมกับรวมจำนวนเงินนั้นในยอดรวมของงบดุลหรืองบกำไรขาดทุนดังกล่าว กิจกรรมต้องรับรู้รายการที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการไว้ในงบดุลและงบกำไรขาดทุน การที่กิจการมิได้รับรู้

รายการในงบดุลหรืองบกำไรขาดทุนทั้งที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการถือเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยการเปิดเผย โฆษณาการบัญชีที่ใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือคำอธิบายเพิ่มเติม

➤ การรับรู้รายการของสินทรัพย์

กิจการต้องรับรู้สินทรัพย์ในงบดุลเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต และสินทรัพย์นั้นมีราคาทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือกิจการต้องไม่รับรู้สินทรัพย์ในงบดุลจากรายจ่ายที่เกิดขึ้น หากไม่น่าเป็นไปได้ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากรายจ่ายที่เกิดขึ้นเกินกว่ารอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดรายจ่ายนั้นแต่กิจการต้องรับรู้รายจ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนแทน รายจ่ายที่เกิดขึ้นมิได้แสดงว่าฝ่ายบริหารมิได้มุ่งหวังประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือแสดงว่าฝ่ายบริหารผิดพลาดในการจ่ายรายจ่ายนั้น เพียงแต่แสดงว่าระดับความ

แน่นอนที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเกินกว่ารอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันนั้นไม่เพียงพอที่กิจการจะรับรู้รายจ่ายเป็นสินทรัพย์ในงบดุล

➤ การรับรู้รายการของหนี้สิน

กิจการต้องรับรู้หนี้สินในงบดุลเมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการต้องสูญเสียประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของทรัพยากรเพื่อชำระภาระผูกพันในปัจจุบัน และเมื่อมูลค่าของภาระผูกพันที่ต้องชำระนั้นสามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ กิจการไม่ต้องรับรู้ภาระผูกพันภายใต้สัญญาเป็นหนี้สินในงบดุลหากคู่สัญญายังมีได้ปฏิบัติตามภาระผูกพันในสัญญา เช่น กิจการไม่ต้องรับรู้รายการที่เกี่ยวกับการสั่งซื้อสินค้าที่ยังมิได้รับเป็นหนี้สินในงบดุล แต่ในบางกรณี ภาระผูกพันดังกล่าวอาจเป็นหนี้สินตามคำนิยามและเข้าเกณฑ์การรับรู้รายการซึ่งกิจการต้องรับรู้ในงบดุล โดยการรับรู้หนี้สินนั้นทำให้เกิดการรับรู้สินทรัพย์หรือค่าใช้จ่ายในเวลาเดียวกัน

➤ การรับรู้รายการของรายได้

กิจการต้องรับรู้รายได้ในงบกำไรขาดทุนเมื่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์หรือการลดลงของหนี้สิน และเมื่อกิจการสามารถวัดค่าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างน่าเชื่อถือ อีกนัยหนึ่ง การรับรู้รายได้จะเกิดขึ้นพร้อมกับการรับรู้การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์หรือการลดลงของหนี้สิน (ตัวอย่างเช่น สินทรัพย์สุทธิจะเพิ่มขึ้น เมื่อกิจการขายสินค้าหรือให้บริการ หรือหนี้สินจะลดลงเมื่อเจ้าหนี้ยกหนี้ให้)

➤ การรับรู้รายการของค่าใช้จ่าย

กิจการต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเมื่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตลดลงเนื่องจากการลดลงของสินทรัพย์หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน และเมื่อกิจการสามารถวัดค่าของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างน่าเชื่อถือ อีกนัยหนึ่งการรับรู้ค่าใช้จ่ายจะเกิดขึ้นพร้อมกับการรับรู้การเพิ่มขึ้นของหนี้สินหรือการลดลงของสินทรัพย์ ตัวอย่างเช่น การตั้งค่าแรงค้างจ่ายหรือการตัดค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์

➤ การวัดมูลค่าองค์ประกอบของงบการเงิน

การวัดมูลค่าคือ กระบวนการกำหนดจำนวนที่เป็นตัวเงินเพื่อรับรู้องค์ประกอบของงบการเงินในงบดุลและงบกำไรขาดทุน การวัดมูลค่าจะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้เกณฑ์การวัดมูลค่าของงบการเงินใช้เกณฑ์ในการวัดมูลค่าต่าง ๆ โดยใช้ประกอบกันในสัดส่วนที่แตกต่างกันได้แก่

1. ราคาทุนเดิม หมายถึง การบันทึกสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่จ่ายหรือด้วยมูลค่ายุติธรรมของสิ่งที่นำไปแลกเปลี่ยน ณ เวลาที่ได้มาซึ่งสินทรัพย์นั้นและการบันทึกหนี้สินด้วยจำนวนเงินที่ได้รับจากการก่อภาระผูกพันหรือด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อชำระหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น ภาษีเงินได้

2. ราคาทุนปัจจุบัน หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่ต้องจ่ายในขณะนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ชนิดเดียวกันหรือสินทรัพย์ที่เท่าเทียมกัน และการแสดงหนี้สินด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่ต้องใช้ชำระภาระผูกพันในขณะนั้นโดยไม่ต้องคิดลด

3. มูลค่าที่จะได้รับ (จ่าย) หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่จะได้มาในขณะนั้นหากกิจการขายสินทรัพย์โดยเป็นไปตามขั้นตอนปกติในการจำหน่ายสินทรัพย์ และการแสดงหนี้สินด้วยมูลค่าที่ต้องจ่ายคืนหรือด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อชำระหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติโดยไม่ต้องคิดลด

4. มูลค่าปัจจุบัน หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับสุทธิในอนาคตซึ่งคาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์นั้นในการดำเนินงานตามปกติของกิจการและการแสดงหนี้สินด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายสุทธิซึ่งคาดว่าจะต้องจ่ายชำระหนี้สินในการดำเนินงานตามปกติของกิจการ

➤แนวคิดเรื่องทุนและการรักษาระดับทุน

แนวคิดเรื่องทุน

กิจการส่วนใหญ่ นำแนวคิดเรื่องทุนทางการเงินมาใช้ในการจัดทำงบการเงิน ซึ่งตามแนวคิดเรื่องทุนทางการเงิน (เช่น เงินที่ลงทุน หรืออำนาจซื้อที่ลงทุน) ทุนมีความหมายเดียวกับสินทรัพย์สุทธิหรือส่วนของเจ้าของ อีกแนวคิดหนึ่งซึ่งใช้ในการจัดทำงบการเงินคือทุนทางกายภาพ เช่นระดับความสามารถในการดำเนินงาน ตามแนวคิดเรื่องทุนทางกายภาพ ทุนหมายถึงกำลังการผลิตที่กิจการมี และสามารถผลิตได้จริง เช่น ผลผลิตต่อวัน

➤แนวคิดการรักษาระดับทุนและการวัดกำไร

1. การรักษาระดับทุนทางการเงิน ตามแนวคิดนี้ ถ้าใดเกิดขึ้นเมื่อจำนวนที่เป็นตัวเงินของสินทรัพย์สุทธิเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีสูงกว่าจำนวนที่เป็นตัวเงินของสินทรัพย์สุทธิเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชี ทั้งนี้ ไม่รวมการแบ่งปันส่วนทุนให้กับเจ้าของหรือเงินทุนที่รับจากเจ้าของในรอบระยะเวลาเดียวกัน การรักษาระดับทุนทางการเงินสามารถวัดค่าได้ในลักษณะของหน่วยเงินตามอำนาจซื้อเดิมหรือหน่วยเงินตามอำนาจซื้อคงที่

2. การรักษาระดับทุนทางกายภาพ ตามแนวคิดนี้ ถ้าใดเกิดขึ้นเมื่อกำลังการผลิต หรือความสามารถในการดำเนินงานของกิจการ หรือทรัพยากรหรือเงินทุนที่จำเป็นในการบรรลุกำลังการผลิต เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีสูงกว่าเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชี ทั้งนี้ ไม่รวมการแบ่งปันส่วนทุนให้กับเจ้าของหรือเงินทุนที่รับจากเจ้าของในรอบระยะเวลาเดียวกัน (อ้างอิง : แม่บทการบัญชี ปรับปรุง 2552)

➤ การวิเคราะห์หั่งบดุล

สมการบัญชี

สมการบัญชี (Accounting Equation) คือ ความสัมพันธ์ ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของ(ทุน)

จะได้ว่า

สินทรัพย์	=	หนี้สิน	+	ส่วนของเจ้าของ (ทุน)
A		L		OE (P)

เขียนสมการได้ดังนี้

กรณีที่ 1 ถ้าไม่มีหนี้สิน สมการบัญชีจะเป็น

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{ทุน} \\ \text{Assets} &= \text{Owner's Equity (Proprietorship)} \\ \text{หรือใช้ตัวย่อ A} &= \text{OE (P)} \end{aligned}$$

กรณีที่ 2 ถ้ามีหนี้สิน สมการบัญชีจะเป็น

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ \text{A} &= \text{L} + \text{OE (P)} \end{aligned}$$

ตัวอย่าง สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ (ทุน)

$$\begin{aligned} 1. \quad & \underline{\hspace{2cm}} = 15,000 + 20,000 \\ 2. \quad & 45,000 = 20,000 + \underline{\hspace{2cm}} \\ 3. \quad & 100,000 = \underline{\hspace{2cm}} + 40,000 \end{aligned}$$

แทนจำนวนเงินในช่องว่างได้เป็น

$$\begin{aligned} 1. \quad & 35,000 = 15,000 + 20,000 \\ 2. \quad & 45,000 = 20,000 + 25,000 \\ 3. \quad & 100,000 = 60,000 + 40,000 \end{aligned}$$

➤ รายการค้า (Business Transaction)

กิจการค้าขายที่ดำเนินนั้นย่อมมีกิจกรรมมากมายที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการ การจ่ายค่าใช้จ่าย การลงทุน การติดต่อลูกค้า การจัดแสดงสินค้า หรืออะไรต่าง ๆ แต่สำหรับการดำเนินงานที่จะนำมาลงบัญชีได้นั้น จำกัดไว้เฉพาะการดำเนินงานที่เรียกว่า รายการค้าเท่านั้น

รายการค้า หมายถึง รายการที่เกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนการโอนเงิน หรือสิ่งที่มีมูลค่าเป็นเงินที่เกี่ยวข้องกับภายนอกกิจการ หรือเกี่ยวข้องเฉพาะภายในกิจการเอง

รายการค้า หมายถึง รายการข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกกิจการ หรือเกี่ยวข้องเฉพาะภายในกิจการ ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

-เป็นข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นแล้วมีการโอนเงิน หรือสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินเข้ามาในกิจการ หรือออกไปจากกิจการ หรือภายในกิจการเอง

-เป็นข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดการโอนเงินหรือสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือจากกิจการหนึ่งไปยังอีกกิจการหนึ่ง

➤รายการค้าขายที่เกิดขึ้นมักจะประกอบด้วย

1. การลงทุนด้วยเงินสด หรือสินทรัพย์อื่น
2. การซื้อสินทรัพย์อื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงาน
3. ซื้อสินค้ามาขายเป็นเงินสด
4. ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
5. ขายสินค้าเป็นเงินสด
6. ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
7. การจ่ายชำระหนี้ อาจจะได้ส่วนลดหรือไม่ได้สุดแต่เงื่อนไขการชำระหนี้
8. รับชำระหนี้จากลูกหนี้ อาจจะได้ส่วนลดแก่ลูกหนี้ แล้วแต่เงื่อนไขที่ตกลง
9. การจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าเช่า ค่าสาธารณูปโภค
10. การกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ๆ
11. การจ่ายคืนเงินกู้ และจ่ายดอกเบี้ย
12. เจ้าของกิจการถอนเงินสดหรือสินค้าไปใช้ส่วนตัว
13. การขายบริการเป็นเงินสด
14. การบริการเป็นเงินเชื่อ

➤การวิเคราะห์รายการค้า (Business Transaction Analysis)

การวิเคราะห์รายการค้า หมายถึงการนำรายการค้าที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์พิจารณาว่ารายการค้าที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของในทางเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร โดยรายการค้าแต่ละรายการจะต้องมีรายการหรือบัญชีที่เกี่ยวข้องกันอย่างน้อย 2 รายการหรือบัญชี เช่น

วันที่ 1 มกราคม 2559 นางอารยา นำเงินสดมาลงทุนจำนวน 100,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า

เดบิต		เครดิต	
สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของ	
เงินสด	100,000	ทุน-อารยา	100,000

วันที่ 3 มกราคม 2559 กิจการจ่ายเงินสดซื้อวัสดุสำนักงานจำนวน 5,000 บาท

ผลการวิเคราะห์รายการค้า

วัสดุสำนักงาน	5,000	เงินสด	5,000
---------------	-------	--------	-------

เงินสด	เป็นสินทรัพย์	ลดลง	5,000 บาท
เดบิต		งบดุล	เครดิต
สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
เงินสด	95,000	ทุน-อารยา	100,000
วัสดุสำนักงาน	5,000		

วันที่ 5 มกราคม 2554 กิจการซื้อรถยนต์ราคา 550,000 บาท จ่ายเงินสดทันทีวันนี้จำนวน 50,000 บาท ที่เหลือจะจ่ายชำระเป็นงวดๆ ละ 125,000 บาทเป็นเวลา 4 งวด

ผลการวิเคราะห์รายการค้า

รถยนต์	เป็นสินทรัพย์	เพิ่มขึ้น	550,000 บาท
เงินสด	เป็นสินทรัพย์	ลดลง	50,000 บาท
เจ้าหนี้อื่น ๆ	เป็นหนี้สิน	เพิ่มขึ้น	500,000 บาท

เดบิต		งบดุล	เครดิต
สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
เงินสด	45,000	เจ้าหนี้อื่น	500,000
ลูกหนี้	5,000	ทุน-อารยา	105,000
วัสดุสำนักงาน	5,000		
รถยนต์	550,000		

การบันทึกรายการทางบัญชีจะต้องทราบหลักการในการบันทึกที่ถูกต้องดังนี้

- ถ้ารายการค้าใด ทำให้สินทรัพย์ และค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นให้บันทึกบัญชีด้านเดบิต(ด้านซ้าย) แต่ถ้ารายการค้าใดทำให้สินทรัพย์และค่าใช้จ่ายลดลงให้บันทึกบัญชีด้านเครดิต(ด้านขวา)
- ถ้ารายการค้าใด ทำให้หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น และรายได้เพิ่มขึ้นให้บันทึกบัญชีด้านเครดิต (ด้านขวา) แต่ถ้ารายการค้าใดทำให้หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น และรายได้ลดลงให้บันทึกบัญชีด้านเดบิต (ด้านซ้าย)

➤ ชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรต้องจัดทำบัญชีดังต่อไปนี้ โดยต้องจัดทำให้ครบถ้วนถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี

- (๑) บัญชีรายวัน
 - (ก) บัญชีเงินสด
 - (ข) บัญชีธนาคาร แยกเป็นแต่ละเลขที่บัญชีธนาคาร

- (ค) บัญชีรายวันซื้อ
- (ง) บัญชีรายวันขาย
- (จ) บัญชีรายวันทั่วไป
- (๒) บัญชีแยกประเภท
 - (ก) บัญชีแยกประเภทสินทรัพย์ หนี้สินและทุน
 - (ข) บัญชีแยกประเภทรายได้และค่าใช้จ่าย
 - (ค) บัญชีแยกประเภทลูกหนี้
 - (ง) บัญชีแยกประเภทเจ้าหนี้
- (๓) บัญชีสินค้า
- (๔) บัญชีรายวัน บัญชีแยกประเภทอื่น และบัญชีแยกประเภทย่อยตามความจำเป็นแก่การทำบัญชีของธุรกิจ

➤ ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชี

ปกด้านหน้าของสมุดบัญชี หรือแผ่นหน้าของบัญชีกรณีที่เป็นบัญชีเป็นแผ่น ต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ใช่นิติบุคคลจะใช้ชื่อทางการค้าก็ได้

(๒) ชนิดของบัญชี

(๓) ลำดับเล่มบัญชีแต่ละชนิดให้ใช้ตัวเลขไทยหรืออารบิก ถ้าบัญชีแต่ละชนิดมีมากกว่าหนึ่งเล่มต้องเรียงลำดับเล่มต่อเนื่องกัน

บัญชีรายวัน บัญชีแยกประเภท และบัญชีสินค้า ต้องมีข้อความและรายการในบัญชี ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อบัญชี วัน เดือน ปี เลขที่ของเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือหน้าบัญชีหรือรหัสที่อ้างอิงรายการบัญชี และจำนวนเงิน

(๒) หน้าบัญชีต้องมีตัวเลขไทยหรืออารบิกเรียงลำดับทุกหน้า

(๓)* รายการในบัญชีที่เป็นจำนวนเงินต้องเป็นหน่วยเงินตราไทย เว้นแต่ในกรณีที่มิมีมาตรฐานการบัญชีกำหนดให้แสดงเป็นหน่วยเงินตราสกุลอื่นได้ จะเลือกปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีก็ได้

บัญชีแต่ละชนิดดังต่อไปนี้ นอกจากต้องมีรายการตามที่กำหนดไว้ ต้องมีรายการต่อไปนี้ด้วย

(๑) บัญชีเงินสด หรือบัญชีธนาคาร ให้มีรายละเอียดการได้มาหรือจ่ายไปซึ่งเงินสด เงินในธนาคาร แต่ถ้ามีรายละเอียดดังกล่าวในเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือบัญชีรายวันชนิดหนึ่งชนิดใดแล้วจะลงรายการรับหรือจ่ายเงินประเภทเดียวกันเป็นยอดรวมก็ได้

(๒) บัญชีรายวันซื้อหรือบัญชีรายวันขาย ให้มีรายละเอียด ชนิด ประเภท จำนวน และราคาของสินค้าหรือบริการที่ซื้อขาย แต่ถ้ามีรายละเอียดดังกล่าวในเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือทะเบียนใดแล้วจะลงรายการซื้อหรือขายสินค้าหรือบริการนั้นเป็นยอดรวมก็ได้

(๓) บัญชีรายวันทั่วไป ให้มีคำอธิบายรายการบัญชี

(๔) บัญชีแยกประเภทสินทรัพย์ หนี้สินและทุน ให้มีรายละเอียดการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินทรัพย์

หนี้สินและทุน โดยให้อ่างชนิดของบัญชีและหน้าบัญชีหรือรหัสที่อ้างอิงด้วย

(๕) บัญชีแยกประเภทรายได้และค่าใช้จ่าย ให้มีรายละเอียดที่มาแห่งรายได้หรือค่าใช้จ่าย โดยให้อ่างชนิดของบัญชีและหน้าบัญชีหรือรหัสที่อ้างอิงด้วย

(๖) บัญชีแยกประเภทลูกหนี้หรือบัญชีแยกประเภทเจ้าหนี้ ให้มีชื่อลูกหนี้หรือเจ้าหนี้การแสดงรายการบัญชีให้มีรายละเอียดการก่อหนี้หรือระงับหนี้ การลงรายการดังกล่าวให้อ่างชนิดของบัญชีและหน้าบัญชีหรือรหัสที่อ้างอิงด้วย

(๗) บัญชีสินค้า ให้มีชื่อ ชนิด จำนวน หน่วยนับ รายละเอียดการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งสินค้า และจำนวนสินค้านั้น

➤ ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี

กำหนดระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชีให้แล้วเสร็จไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) บัญชีรายวัน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รายการนั้นเกิดขึ้น

(๒) บัญชีแยกประเภท ต้องผ่านรายการจากบัญชีรายวันภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่รายการนั้นเกิดขึ้น

(๓) บัญชีสินค้า ภายในสิบห้าวันนับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่รายการนั้นเกิดขึ้น

ในกรณีที่เป็นบัญชีตาม (๒) และ (๓) ซึ่งต้องมีการลงรายการยอดคงเหลือต้องลงรายการยอดคงเหลือให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันปิดบัญชี

➤ เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี

ข้อ ๘ เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ได้แก่ บันทึก หนังสือ หรือเอกสารใดๆ ที่ใช้เป็นหลักฐานในการลงรายการในบัญชี ซึ่งแยกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

(๑) เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยบุคคลภายนอก

(๒) เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเพื่อออกให้แก่

บุคคลภายนอก

(๓) เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเพื่อใช้ในการกิจการของตนเอง

เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีตามข้อ ๘ ทุกประเภทต้องมีรายการดังต่อไปนี้ และมีรายการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๐ (๑) หรือ (๒) หรือข้อ ๑๑ ตามแต่ประเภทของเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีด้วย

(๑) ชื่อของผู้จัดทำเอกสารซึ่งอาจใช้ชื่อที่ใช้ในการประกอบธุรกิจของผู้จัดทำเอกสารก็ได้

(๒) ชื่อของเอกสาร

(๓) เลขที่ของเอกสาร และเล่มที่ (ถ้ามี)